

UCITELJI PRIPRAVNIKI IN NJIHOV POLOŽAJ

Pogled nazaj...

Skozi okno me pozdravlja sem od Grin-tovcva rdeča večerna zarja. Mehko je obrobila njegov greben in s svojo lepoto vdihnila srcu sveže spoznanje — da bo kmalu konec zimске tegobe in dolgočasje. Srce se ga je razveselilo. Pomlad pod Grintovcem bo novo doživetje, skrivnostno privlačno in svetlo. Sto in tisoč svetlih sonc se poigrava na vrhu gorskih velikano. Vzneseni in mogočni so v svoji prirodni krasoti. Vso zimo so bili zakriti in dasiravno je pogled nešteto krat splaval proti njim, goste megle, ki jih je pokrivala, ni mogel prodreti. Sedaj pa stoji razgaljeni pred menoj in se mi dobrikuje s svojo lepoto. Prečudna je bila njihova moč, da me je izvabila v to podgorsko gnezdo.

Na slehernem koščku majhne, pa vendar tako raznolike slovenske zemlje, sem zapustila nešteto spominov. Prekmurska burja je odnašala pesem domotožja, za dolenskimi gozdovi so vstajali gorski grebeni, ki so me vabili v svojo bližino. Še živa misel brodi po teh krajih in jim skuša vdihniti ono življenje, ki ga v njih živi učitelj.

Slovenski učitelj, bedni romar, mora ob prvem nasprotnem vetru povezati svojo culo in koračiti v drug kraj. Trda resničnost zahteva od njega, da odvrže sentimentalnost, ki gloje in rije po duši in pameti ravninca ravno tako kakor po hrupavi skorji gorjanca, ki se je utrjal z bregov. Tudi sam mora prilagoditi življenje novemu okolju.

Strupen zimski mraz je spraznil šolske prostore. Otroci so ostali doma, s tovarišico pa skozi okno opazujeva sneženi metej in obujava spomine na čase, ko sva šolarili v Prekmurju, na Dolenjskem, po hribih in dolinah.

Ravnina z zelenimi jagredi je bila dovolj razsežna, da smo rili po njej in jo teptali, ali nikdar ne tako velika, da bi se v njej izgubilo hrepenenje po sončnih rebrih in strmih goličavah. VETER je strupeno zavijal okrog voglov, da je trepetal plamen petrolejske svetilke na mizi. V večernih urah so koraki po hodnikih zamrli, s težkimi zapahi so se zapirala vežna vrata, dolgočasje in strah sta obvisela v sobi. A na vrata je potrkal tovariš, Prekmurec. Ve, da je deklečič dolgčas! S seboj je prinesel lepo pesem, prešeren smeh in bodrilno besedo. Kmalu nas je bilo več. Spočetka smo se gledali nekam tuje. Govorili so s tujim naglasom, a kmalu smo dotipali drug k drugemu. Zveselili smo se novega poznanstva in sklenili prijateljstvo za čas skupnega bivanja. Pozabila sem na žalostno popkevko razsrjenega vetra, strah in dolgočasje sta zbežala. Le ob sončnih dnevih je oko iskalo zelenega brega, da bi se odpočilo na njem.

Spomin na prekmursko zemljo se je ogrel. Ko po naših rebrih naletava sneg, brodi misel po zasneženih ravninah in gleda igro živahnih snežink. Od mraza premrli otroci so polagoma polnili šolsko sobo. Bili so zapeti in nepristopni. Lačni so bili in trudni od prezgodnjega spoznanja življenja. Doma so slišali samo tarmanje in godrnjanje nad nemilo usodo, ki jo preživlja Prekmurec. Vedeli so, da se je oče razsrdil, če jim ni mogel dati kruha. Težko prigarani denar v tujini je le prehitro polzel iz rok, a do pomladi, ko se bo odprla pot novemu zaslužku, je še daleč.

Predolge pisane »janke« so pokrivala drobna telesa. Tenek glasek je razodeval bolezen. Pesem prekmurskih otrok pa je bila čudovito lepa. Glas je bil mehak in ožoren. Ta pesem ni bila vesela, a vendar je imela sladek prizvok. V njo so zajeli vso vznemirjajočo živ-

ljenjsko bolestin in z njo so hrepeneli, da bi jim bilo kdaj lepše v življenju.

Često se spominjam glasu male Micike. Bil je čist kakor zvonček. Še drugi so jo radi poslušali in večkrat jo je tovariš poprosil »No, Micika, ali boš zapela tisto »dva oblaka«? Rada je ustregla njegovi prošnji. Pogled svetlih oči je spregledala skozi okno, da bi ujel dva oblaka in Micika je kristalno zapela. Pesem se je izgubljala v tesnem prostoru, a čist prizvok ga je še napolnjeval, ko je utihnila.

Raztresene so danes moje misli, nerodno se poigravajo z bežnimi spomini in jih skušajo vsaj nekaj ujeti na papir.

Bivanje v Prekmurju ni bilo dolgo. Premestili so me na Dolenjsko, v novo ozračje in v novo okolje.

Tedaj je Mira navezala besedo na svoje prekmurske doživljaje. Obe sva izkusili, da je bilo naše tovarništvo tam dokaj bolj povezano kot v katerem koli drugem kraju. Bele ceste po gladki ravnini so bile kot nalašč ustvarjene za vožnjo s kolesom. Pot do tovarišice na sosednji šoli ni bila v še tako slabem vremenu prehuda in predolga. Pogovori so se sukali po naših domačih krajih. Gorenjci smo hvalili svoje planine, štajerci pa so se ponašali z zelenimi griči, posajenimi z vinogradi. Bili so veseli, hudomušni in šegavi. Radi so »spevali« in bili dobre volje. V Prekmurju nas je združila enaka usoda: vsi smo orali ledino in z večjim ali manjšim zanosom vcepljali v male duše ljubezen do rodne zemlje.

Še o svojem službovanju na Dolenjskem mi kaj povej,« je poprosila Mira. Zveselila sem se njene prošnje, saj Dolenjci so mi zelo prirasli k srcu. Njih šegavo govorico sem že poprej poznala. Imela sem na učiteljsko tovarišico, ki je bila doma iz Ribnice. Tudi po dolenskih krajih sem že prej večkrat lazila.

S široke prekmurske ravnine sem se preselila v bel trg. Gosposke hiše so se košatile na samem trgu, sredi trga pa je stala mogočna lipa. Vse je bilo nekam bolj oblastno, mogočno in je skušalo posnemati mestno lice. Samo otroci so bili tisti nebolgljeni in poredni otroci, ki ostanejo pač taki, če žive v vasi ali v trgu. Seveda so se razlikovali od prekmurskih; napeta lica so pobarvali »frmetinovi žganci«, zadovoljnost in sitost sta jim gledali iz oči. Prav dobro smo se razumeli. Bili so »odprti glavi« in precej dovezni za lepo besedo. Tudi z odraslimi ljudmi sem se spoznala. Mnogokrat sem uživala gostoljubje prijaznih domov. Beseda je dala besedo in postali smo si prijatelji. Zrasli s svojo zemljo, so hvalili vse, kar je bilo na njej. V tujino so hodili le po okrogel drobiž za obleko in za vse one potrebščine, ki jih zemlja ni dajala. A tam se niso prevzeli! Še bolj so ljubili svojo zemljo in svoje ljudi, ki so se jih doma zveselili. Na nasmejanem obrazu skoro nikoli ni bilo opaziti bridkosti. Za lepo besedo so jih vrnili deset. Gorenjcu pa bi morala svetovati, naj pusti nekaj svoje robatosti in oholosti doma, kadar gre med tuje ljudi. Tujec gotovo ne prosi za lepo besedo, ker jo v dobri veri pričakuje kot najmanjši dar, ki ga zmore vsak človek.

Dolenjec je s pesmijo spremljal svoje delo. Njegova pesem je bila vedra, vesela, da si ob njej pozabil težkih skrbi in plašnih misli. Hvalili smo njegovo pesem, ker je ustvarjala živahno razpoloženje in ker je bila vse hvale vredna.

Poznala sem zelene griče in temne gozdove, ki so spomlad tako oživali. Razgled se je odprl proti bloški strani, cerkvice sv. Gre-

gorja je vabila, da si jo od blizu ogledam. Vendar je v pomladnem soncu oko iskalo Kamniških planin in sinjine nad njimi. Z otroki smo priredili izlet k Sv. Gregorju. Beseda je nenadno oživala, ko smo spremljali črto gorskih grebenov. Zdelo se mi je, da je tam ona bajna dežela sonca in snežne beline, po kateri bole oči, če jo ne vidiš. Z novo silo sem zahrepenela po njej, sladka misel jo je vso objela. Bil je vesel dan za otroke in zame.

Leto se je hitro zasukalo! Zopet sem zvezala svojo culo in hitela domov. Kam? Ko pa nikjer nisem doma! Srce me je vleklo pod strme planine. In obstala sem na tretjem svojem domu. Skromno šolsko poslopje, potisnjeno v senco in reber, me je sprejelo. Majhna sobica poleg razreda mi je bila odkazana za stanovanje. Skozi okno vidim rob Grin-tovcva in Kočne, ki se kopljeta v soncu. Vsako jutro utajam dih mrzle sape, ki zaveje od gora.

S soncem prihajajo otroci, s hribov se trgajo. Utrudila jih je dolga pot do šole, zato

so zaspani in leni. V mrzlih dneh so zvečine ostajali doma. S tovarišico sva bili sami, dolgčas je bil vsakdanji gost in zaželeli sva prekmurske tovarišije. A nihče se ni zmotil, da bi nameril korak v šolo. Polni pričakovanja se veseliva pomladi. Ne bova gledali teh velikano samo od spodaj navzgor, ampak se hočeva pomeriti z njimi. Zamahnila bom na dolensko stran in poslala Dolenjecem dolžen pozdrav v dokaz, da vkljub životarjenju in samoti še živim in se veselim pomladne lepote in prihajajočega življenja.

Vse vam, tovarišice in tovariši, pa svetujem, da si nikdar nikar ne poželite v tako zakotje, čeprav bi vas planine do blaznosti očarale. Pod njimi je mraz, beda in stiska v pomanjkanju razumevanja. Trden pečat bom udarila na to zadnjo postojanko takrat, ko pojdem z ahasversko palico v nov kraj, novim doživetjem naproti. Planine pa bom gledala le od daleč, ker je le to, kar je daleč, nedosegljivo lepo.

Splošne vesti

OBČNI ZBOR

NABAVLJALNE ZADRUGE DRŽAVNIH USLUŽBENCEV V LJUBLJANI

V petek, dne 29. marca, je bil v dvorani Delavske zbornice občni zbor ljubljanske Nabavljalne zadruge drž. uslužbencev, kjer je upravni odbor polagal račun o delu v minulemu letu. Iz poročila, ki ga je podal predsednik g. A. Žigon, posnemamo, da je lani prodala zadruška članom blaga za 9.300.000 din. Zadruška je štela na koncu leta 2280 članov. Od teh kupuje polovica na kredit, polovica pa za gotovino. Zadruška je članom povrnila kot preplačilo za nakupljeno blago 366.738 din, t. j. 4% in 5% od nakupa. Rezervni zadrugiški sklad znaša 425.108 din, pokojninski 47.890 dinarjev, kreditni 42.588 din, članski deleži 233.651 din in garantne vloge članov 433.746 dinarjev. Lastnih sredstev ima zadruška zdaj 1.172.983 din. Poleg ristorna izplačuje zadruška ob smrtnih primerih podpore. Lani je izplačala v 23 primerih 13.774 din. Posmrtninski sklad ima 125.801 din premoženja. Poleg tega ima zadruška še prostovoljno vzajemno zavarovanje članov, kjer se vsak zadrugiški obveže, da bo ob vsakem smrtnem primeru prispeval po 2 din zadrugiškovim svojcem kot izredno posmrtno podporo.

Zadruška prodaja poleg špecerije tudi manufakturo, porcelan, steklo, bicikle, šivalne stroje, emajlirano posodo ter jedilni pribor. Članom posreduje pri nakupu oblačilnega blaga, čevljev, šolskih knjig itd. Občni zbor je vzel z zadovoljstvom na znanje poročilo posameznih funkcionarjev.

Nabavljalna zadruška drž. uslužbencev v Ljubljani je močna, solidna in zmožna ob sodelovanju članstva prebroditi tudi velike gospodarske težave, katerim gremo po vsej verjetnosti naproti. V njej je včlanjenih veliko število ljubljanskega in tudi okoliškega učitelstva. Pristopite v zadruško še vsi ostali, saj je ona naša močna samopomoč!

Društvo upokojenega učitelstva. Prejnjši četrtak, 4. t. m., je imelo to društvo svoj letni občni zbor v Ljubljani, pri Novem svetu. Udeležba je bila kljub slabemu vremenu prav

zadovoljiva. Občni zbor je otvoril in vodil predsednik Andrej Skulj. V svojem otvoritvenem govoru je podal tudi kratek pregled o delovanju društva za preteklo leto. Čeprav živimo v težkih razmerah in imamo le pičle pokojninske dohodke, vendar je društvo ostalo glede članstva in zvišanja denarne zaloge za posmrtnine na višini prejšnjih let. Umrla je v preteklem letu 14 članov (-ic), katerim je posvetil nekaj pietetnih besed v njih spomin s slava klicem. Dve članici sta izstopili, a enajst članov (-ic) je na novo pristopilo. Podrobnejše poročilo o poslovanju društva je podal tajnik, a blagajnik pa vsestransko pojasnjeno in razčlenjeno blagajniško poročilo, ki je razmeroma prav ugodno. Naj bo omejeno, da se je izplačalo na posmrtninah okrog 30.000 dinarjev. — Vsa poročila so bila sprejeta soglasno. Pri volitvah je z vzklikom, le z malenkostno spremembo, izvoljen stari odbor s predsednikom Skuljem Andrejem na čelu in istimi funkcionarji od prejšnjega leta. Nazadnje je podal širše poročilo tov. Kocijancič o delu akcijskega odbora z ozirom na uveljavljenje novega pravilnika za humanitarne ustanove. Z ozirom na to je stavil tov. Smajdek predlog, da se tudi počaka do tedaj s spremembo naših pravil. Predsednik je zaključil poldrugorno zborovanje, ki je poteklo v najlepšem tovariškem razpoloženju, in se zahvalil vsem navzočim za udeležbo. Končno bodi omenjeno še to. Večina upokojenec tovarišev in tovarišic se nahaja še izven našega društva. Vsi ti ste vabljeni, kakor tudi na novo upokojeni, da vstopite v naše društvo. Res, preživljamo težke čase, a pomagamo si drug drugemu in našim potomcem ob našem odhodu v večnost, ko pada na te poleg žalosti še kaj težko breme in velike skrbi, kar vse je olajšano s temi vzajemnimi prispevki. — Tedaj ne odlašajte in pristopite!

— Pedagoška predavanja za šolnike je namesto diskusijskih sestankov uvedla Pedagoška centrala v Mariboru. Vrše se vsakih 14 dni in to ob sobotah v risalni dvorani državne učiteljske šole v Mariboru. — Doslej je že govoril bogosl. prof. dr. Anton Trstenjak o problemih narodne vzgoje. Nadaljnja preda-

Velika izbira blaga za damske in moške obleke v najnovejših modnih barvah
Dobro blago — nizke cene!

R. MIKLAUC „Pri Škofu“
LJUBLJANA, Lingarjeva ulica — Pred škofijo

Krajnik:

Veliko zborovanje

Dvignil se je Učenik Martin iz zaslužnega ležišča v nebesih. Danes je še posebno dolgo potegnjen. Pa kaj, saj mu je nebeški ključar obljubil za vse preganjanje in žalitve počitek, ki je določen najbolj trpečim na zemlji. Pretegnil se je, pomanil krmežljave oči ter poškilil z enim očesom na levo, z drugim pa na desno.

Počasi prikoraka mimo njega sv. Peter, še ves zaspan in ne prav dobre volje.

Učenik Martin se hitro obleče in stopi za njim rekoč:

»Bog daj, nebeški ključar. Ali si kaj prida spal?«

»Hvala, hvala školnik. Kaj pa ti?«

»O, jaz uživam kakor še nikdar,« se mu Martin dobrohotno nasmeje in nadaljuje:

»Veš, samo tebi povem, zaupno. Ko sem bil školnik sem imel samo 365 dni, v prestopnem letu pa celo 366 dni prostih na leto. Tu pri vas pa je vse lepše. Tu se samo počiva in to je za školnika največji užitek. Poglejva malo na zemljo. Bova videla, če je dandanes tudi tako, kakor je bilo v mojih casih.«

»Dobro, pa pokukajva malo. Bova le videla, kaj počenjajo sedaj učenci na tej vedno nemirni zemeljski krogli,« mu prikrioma bradati svetnik.

Prav tedaj se je zemeljska krogla toliko zavrtela, da se je prikazala naša lepa Slovenija.

»Povej mi no, Peter. Ti bolj natančno opazuješ tu življenje tu spodaj kakor jaz. Ali se je mnogo spremenilo od mojega časa sem?«

»Dosti, dosti, da veš, dragi Martin,« mu odgovarja svetnik.

»Veš, mene zanimajo le učitelji; pa mi o teh kaj razlagaj,« poprosi prav lepo bivši učitelj.

Sv. Peter si popravi pas okoli trebuha, na katerem visijo ključi, in prične:

»Gotovo si čital, kako so nekoč graščaki tlačili in mučili ubogega kmeta.«

»O, čital sem, čital. Posebno Matija Gubec in Ilija Gregorič sta se mi smilila. Toda, poprosil sem te, da mi pripoveduješ o učiteljih.«

»Ne bodi no nestrpen, Martin,« se ujezi Peter in nadaljuje z važnim glasom:

»Kmetje so trpeli muke in zaničevanje dolgo časa. Nazadnje so se pa le ojunali in šli do samega cesarja po pomoč. Cesar je vse obljubil, dal pa nič. Kmetje niso več vzdržali, zbrali so se in s skupno močjo pobijali svoje tlačitelje. Borili so se pač za svoje pravice.«

»Aha, sedaj pa že razujem. Veš, sem pol-intelligent, pa bolj počasi razumevam. Ti primerjaš kmetove muke z učiteljevimi. E, tako hudo pa vendarle ni.«

»Hudo, hudo,« nadaljuje sv. Peter, kimaje z glavo, veš, manj pravice ima kot so imeli kmetje nekdanj pod Ferfenc Tahijem. Če je Tahiju kmet delal, ga je pustil lepo pri miru. Če pa učitelj dela, mu pa ne dajo miru. Ni jim prav, da se meša v zadeve, o katerih sme razmišljati samo kak vaški gromovnik.«

»Pa učitelji to kar mirno trpijo?« se čudi Martin.

»Saj prosijo za izboljšanje obupnih razmer. Pa so do sedaj naleteli na sama gluha ušesa. Obljube, same obljube,« de nato sveti Peter.

Martin se nekoliko zamisli, potem pa vstane in pravi nebeškemu ključarju:

»Že vidim, da bodo moji zemeljski tovariši prav toliko dosegli za svoje pravice, kolikor so kmetje po svojem velikem uporu. Veš, mika me in že premišlujem, kako bi jim pomagal.«

»Kako jim hočeš pomagati?« se mu zameje stari ključar.

»Sklical bom — veliko zborovanje — vseh učiteljev, ki so prišli sem na velike počitnice. Vsak naj pove svoje misli, ki bi prišle v po-

štev za ustvaritev boljših časov našim zemeljskim tovarišem. Saj je tu mnogo izkušenih šolnikov, ki so se že borili za pravice učiteljskega stanu.«

»Bravo, prijatelj Martin,« se navduši sveti Peter, »in jaz ti bom pomagall«

»Dobro Peter,« pravi Martin, »za jutri skličemo zborovanje, po sledečem dnevnem redu: 1. Pozdrav. 2. Pomoč stradalajočim učiteljem na zemlji. 3. Resolucija na najvišje mesto v nebesih.«

Sv. Peter je raznesel še isti dan vabila. Drugi dan so trumoma prihajali Martini tovariši v angelsko dvorano na veliko zborovanje. V prvih vrstah so sedeli sami stari borci za učiteljske pravice. Tu je bila zbrana nepregledna množica polinteligence, ki je nekdanj oblikovala slovensko dušo.

Martiniu je srce kar poskakovalo od veselja, ko je stal na vzvišenem prostoru in dajal nebeškemu ključarju zadnja navodila za veliko zborovanje. Nebeški radioinstalater je prinesel mikrofona in ga zvezal z oddajno postajo.

Vse je bilo pripravljeno, nastopil je trenutek otvoritve zborovanja.

In Martin je spregovoril:

»Dragi tovariši! Ko sva včeraj s prijateljem ključarjem opazovala obupne razmere, v katerih živijo naši zemeljski tovariši, sva sklenila, da jim bomo pomagali mi do njihovih pravic. Moram vam povedati, da pravice nimajo nobenih. Plača je taka, da ne morejo niti živeti niti umreti. Vsakdo jih sme sem in tja preganjati kakor Izakove sinove. Poročena učiteljica je pa sploh manjvredno bitje. Tovariši, tako sramotno postopanje žali tudi nas, ki smo zastupili solzno dolino v upanju, da se bo našim znancom bolje godilo. Zato pozivam vse zborovalce, da s svojimi sveti pomagajo reševati iz obupnega stanja naše zemeljske tovariše!«

Nastalo je odobravanje, huronsko vpitje ter poskanje, da je skoraj počila menbrana v mikrofonu.

Javljali so se govorniki in predlogov ni bilo ne konca ne kraja. Martin je vse predloge pridno zapisoval. Sestavili so poseben odbor, ki je predloge formuliral v resolucijo, ki naj bo odpremljena na najvišje mesto o nebesih.

Resolucija se je glasila:
Zbrano pokojno učitelstvo na velikem zborovanju prosi svojega dobrega Očeta:

1. Naj odpre oči vsem onim, ki še sedaj ne vidijo, da potrebuje zemeljski učitelj stalnoš.

2. Naj potrka na trda srca, da se omeščajo in primerno zvišajo učiteljem plače.

3. Naj poročena učiteljica, ki ima za moža državnega uslužbenca, postane zopet človek in ne majvredno bitje kot sedaj.

4. Če pa vse to ne bo pomagalo, pa naj pošlje mano na šolska dvorišča, kot jo je poslal Izraelcem, ker je druga rešitev nemogoča.

Zborovalci.

Resolucija je bila sprejeta z absolutno večino.

Po zborovanju so šli tovariši k sv. Antonu na svinjsko pečenko in polič vina. Stara navada železna srajca.

Drugi dan sreča Martin ključarja in mu vošči:

»Bog daj, Peter!«

»Bog daj. Ali si sedaj zadovoljen?« ga bara svetnik.

»Zadovoljen? Sam ne vem prav. Resolucij so že moji tovariši na zemlji dosti poslali na pristojna mesta,« zmaje Martin z glavo.

»Počakajmo, bomo le videli, kaj bo!« ga Peter dobrohotno tolaži.

»Bo, bo, dragi prijatelj. Pomlad bo. Lepa, zelena pomlad; za meseci Morane pride Vesna. Danes je učitelstvo v velikih stiskah, kot je bil nekdanj kmet. Kmet je zahteval svobodo in pravico. Ker je vedno zahteval, je tudi dobil. Tako je z mojimi tovariši na zemlji. Oni zahtevajo svoje pravice in te bodo dobili. Takrat bodo meseci Morane prešli — prišla bo Vesna, prišla bo pomlad.«

vanja bodo: 13. aprila »Ameriška vzgoja« (šol. uprav. Julij Kontler), 27. aprila »Mladinska književnost« (nast. Albert Zerjav), 18. maja »Pristno in nepristno znanje« (učitelj Miloš Ledinek), izjemoma 25. maja »Problem šolskega nadzorstva« (prof. Gustav Šilih) in 1. junija »Objektivno ocenjevanje učencev« (prof. dr. Franjo Crnek). — Predavanja se prično ob navedenih dnevih ob 18. uri in so vstopnine prosta.

— **Važno za šolska upraviteljstva**, ki še niso poravnala zaostale naročnine za »Roditeljski list«! Uprava tega lista prosí, da to nemudoma storite, ker mnoge šole niso poravnale naročnine niti za l. 1937/38., še več pa je takih, ki dolgujejo naročnino za leto 1938./39. To je bil tudi poleg netočnosti plačevanja mnogih poverjenikov, glavni vzrok, da je morala Pedagoška centrala izdajanje III. letnika lista preložiti.

— **Sestava programa za proslavo materinskega dne** ne bo delala nobeni šoli težave, ako si naroči glasben priročnik »Materinski dan«, v katerem sta dve igrici ter velika izbira lahkih enoglasnih, dvoglasnih in troglasnih pesmic za mladinski zbor. Cena 20 din. Naročila sprejema še, dokler traja zaloga, Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič«, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/l.

— **Upraviteljstva** pa, ki so prezrla svoječasne objave uprave, katere so prinesli vsi

slovenski dnevniki, da »Roditeljski list« začasno ne bo več izhajal, pa so poslala naročnino že za l. 1939./40., prejemajo na željo naročnino vrnjeno ali pa dobe namesto lista za isto vsoto, ako to žele, Dragaševo knjigo »Otrok v šolski dobi«. Ostalim se vpiše vnaprej vposlana naročnina v dobro za III. letnik, ki bo ob ugodnih prilikah spet začel izhajati z novim šolskim letom.

— **Na razpolago** so še nevezani kompletni letniki »Roditeljskega lista« po 24 din in vezani po 36 din! Naročajte jih za šolske, društvene in zasebne knjižnice!

UCITELJSKI DOM V ROGAŠKI SLATINI

razpisuje
MESTO HISNEGA UPRAVNIKA
z nastopom 1. maja t. l.

Upravniku je na razpolago brezplačno stanovanje, obstoječe iz dveh sob, kuhinje, shrambe in ostalih pritliklin ter zelenjadni vrt.

Prvenstvo ima upokojeno učiteljstvo, v negativnem primeru pa tudi drugi upokojenci. Prijave je po možnosti vložiti do 21. aprila t. l.

Zena upravnika bi imela s kuhanjem tudi postranski zaslužek. — Ostale informacije so na razpolago proti priložitvi znamke za odgovor pri upravi Učiteljskega doma, Dol pri Hrastniku.

Za upravo:

Anton Gnus, preds. Jurko Vitko, tajnik.

Osebne zadeve

— **Upokojeni so učitelji(-ce):** From Eliza iz Spod. Sv. Kungote, Likar Helena iz Ljubljane in Dominkuš Maks iz Cvena.

— **Napredovali so sledeči učitelji(-ce):** v 8. pol. skupino: Češnik Marija iz Polhovega Gradca, Premk Marija, Jezero.

— **V 7. položajno skupino:** Skok Amalija, Gornji Tuhinj; Vončina Albina, Črna, Dravograd; Požar Hilda, Sv. Lovrenc; Viher Miroslov, Gornji grad; Vukasinovič Miroslov, Reka — Maribor desni breg.

— **V 6. položajno skupino:** Novak Julij, Trbovlje - Laško; Stevančec Rudolf, Tišina - Murska Sobota; Razinger Gizela, Gorje - Radovljica; Vittori Josipina, Brežice; Majer Srečo, Šostanj; Jelenčič Ciril, Hotedersica - Logatec; Koritzky Marija, Ljubljana; Ivanušca Angela, Dornava - Ptuj; Unger Matilda, Ruše; Uršič Anton, Horjul; Peternel Ludvik, Dolga vas - Lendava; Cestnik Berta, Maribor; Justin Ciril; Marini Martin, Brusnice, Novo mesto;

Eržen Franc, Livojna; Mence Franc, Vuhred; Nabergoj Danilo, Dravograd; Lebič Ivan, Prevalje; Tavčar Josip, Brežice; Košca Franc, Škofja Loka; Medič Avgust, Puščava - Maribor desni breg; Fakin Dragotin, Bostanj; Zelenik Vida, Višnja gora; Paškovič Ivan, Mali Slatnik; Horvat Franc, Kančevci; Karli Alojzij, Tleči vrh - Črnomelj; Pirč Josip, Veliki Trn - Krško; Javc Angela, Št. Jurij - Maribor levi breg; Martelenac Hermenegilda, Črnomelj; Meštanj Avgust, Kostel; Ivančič Marija, Sv. Lovrenc na Ogrizkem polju; Zaman Stanislava, Cerklje; Ogrizek Marija, Kostričina; Kunstelj Ana, Žužemberk; Svagelj Ana, Litija.

— **V 5. položajno skupino:** Trost Franc, Ljubljana; Mejovšek Radovan, Slivnica - Maribor desni breg; Bratič Herma, Maribor; Cegnar Ivanka, Ljubljana; Zavašnik Albina, Ljubljana; Korenjak Marija, Sv. Barbara - Ptuj; Jakše Bibijana, Vransko - Celje.

Kaj vse pišejo

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— **Razveseljiv pojav.** V času, ko se učiteljstvo z mnogih strani napada, moramo smatrati res za razveseljiv pojav članek, ki ga pod naslovom »Položaj učitelja na kmetih« priložuje na uvodnem mestu »Kmetijski list« od 3. aprila. Navedemo naj nekaj ugotovitev iz tega članka: Med vsemi šolanci, ki so po poklicu vezani na življenje na kmetih, je učitelj brez dvoma najpomembnejši. Njemu je zaupana mladina, narodova bodočnost. On ni samo tisti, ki uči mladi svet pisanja, čitanja in računanja, ampak polaga v mlada srca sploh prve kali resnične notranje kulture. ... Učitelj uči mladino spoznavati dom in domovino, on ji odgrinja prve razglede v svet. Učitelj ji odpira pot do zakladov in svetin narodove kulture. ... Neredko mora, ako hoče res doseči uspehe, prispevati tudi gmotno iz svojih skromnih sredstev. Na koncu pa je pogosto nagrada za njegov trud nerazumevanje, smešenje in celo preganjanje. ... Ali res učitelj za to zasluži preganjanje, zapostavljanje in prezir? Ali je res vsa naša kultura tako lažniva, da nimamo za požrtvovalnega in nesebičnega delavca nobenega priznanja, če ga že gmotno nočemo ali ne moremo nagraditi? ... Učitelj je kmetu že po načinu življenja najbližji. Oba imata družine in s tem toliko skupnih težav in skrbi, da se medsebojno lahko docela razumevata. Samo človek, ki je z lastnim srcem okusil vso sladkost ljubezni do potomstva in vso težo odgovornosti, ki jo nalaga skrb za novo pokolenje, lahko razume človeka s podobno nalogo. ... Ko pa učitelj prevzame upraviteljstvo te ali one šole, ob začetku šolskega leta ne more nikoli reči, kje in v kakšnih okoliščinah bo učakal konec šolskega leta. Izpostavljen je samovoljni nešteti činiteljev, ki ga lahko sredi najlepšega dela kakor ničvredno koprivo iztrgajo iz njegovega delovnega okolja in vržejo kamor koli. ... Kdor torej hoče narodu dobro, se bo zavzemal povsod in dosledno za to, da pride učitelj do svojih pravic in priznanja. V tem prizadevanju bo našel slovenske kmete vedno kot zveste zaveznike in soborce.

— **Prosvetne razmere v vardarski banovini** je naslov članka Rad. Mihailoviča v »Novi Riječi« od 28. marca, v katerem so priloženi sledeči podatki: »Na dan 1. marca je bilo v vardarski banovini 557 razredov brez učiteljev, zaradi česar je 262 šol sploh zaprtih, ker nimajo učiteljev. Po prošnji je odšlo v druge banovine 427 učiteljev. To ugotovitev je iznesel 6. marca na zasedanju banskega sveta načelnik prosvetnega oddelka g. Ljubomir Aleksič, katerega pisec članka obtožuje, da je kriv teh razmer in mu tudi očita krivdo za to, da so v vsem kačaničkem srežu samo štiri šole s petimi razredi in vsega tremi učitelji. Poleg drugih očitkov, naglašja pisec članka, da je g. Lj. Aleksič pred 250 učitelji in učiteljicami izjavil 24. maja 1937. v Skoplju, da mu je vseeno koliko šol in razredov bo v banovini, ker bo on kljub temu načelnik prosvetnega oddelka. V članku soiznešeni tudi

očitki raznih načinov preganjanj učiteljstva in uničenje pravega šolskega nadzorstva, ker so bili namesto dobrih šolskih delavcev postavljeni za nadzornike le partizani.

— **O draginji** razpravlja tudi »Gorenjec« od 6. aprila, in to v članku »Circulus vitiosus«, ki se končuje: Tako je nastal položaj, da draginja in visoke cene nekaterim koristijo, drugi pa trpe radi tega škodo. Kot je prav, da producent, zlasti kmet doseže višje cene za svoje pridelke in živino, tako bi bilo pa tudi prav, da konsument ne bi prisiljen omejiti se pri najnujnejših življenjskih potrebščinah. Ali pa naj država poseže vmes in regulira in maksimira tako cene živilom in drugemu blagu, oziroma naj se plače in mezde državnih in privatnih nameščencev ter delavstva obvezno prilagode tem zvišanim cenam. — Ta nujni ukrep je potreben v interesu države same, pa tudi v interesu življenjskega obstoja in zadovoljstva državljanov. Kajti precej absurdno je dejstvo, ki nam ne dela prav nobene časti, da so pri nas življenjske potrebščine dražje kot pa v onih državah, ki se nahajajo v vojnem stanju. Kaj bi šele bilo, če bi tudi nas zajela vojna?

— **Kaj je z uredbami o draginji.** Pod tem naslovom priložuje »Nova pravda« od 1. aprila članek, ki med drugim ugotavlja tudi to: Izdanih je bilo dvojice uredb, ki naj bi zajezili porast draginje. Prvo uredba je izdal minister za socialno politiko in narodno zdravje. Uredba je že skoraj pozabljena in so v dobi njene veljavnosti baš najbolj poskočile cene življenjskih potrebščinam. Ko se je spoznalo (malopozno sicer), da prva uredba o pobijanju draginje ne zaleže mnogo, je izdal minister za trgovino kot dopolnilo k prvi uredbi drugo uredbu, po kateri naj bi se kontrolirale cene. Brez urada za kontrolo cen se odslej ne bi smelo zvišati cen in poleg tega bi urad kontroliral cene še za nazaj do septembra lanskega leta in odredil stare cene, če bi se prepričal, da so se cene neupravičeno dvignile. Vpliv urada za kontrolo cen se pa do danes še ni čutil na trgu in se cene nemoteno zvišujejo kot da ne bi imeli protidraginjskih uredb. — Počasno poslovanje uradov za kontrolo cen je povzročilo v javnosti veliko kritike. Celo skupščina beogradske trgovske zbornice je izrazila svoje veliko nezadovoljstvo, da se uredba o kontroli cen še danes ne izvaja. Spričo javne kritike je smatral minister za trgovino za dolžnost, da pomiri gospodarske in konsumentne kroge ter je pretekle dni izjavil, da bo urad za kontrolo cen v najkrajšem času objavil svoje ukrepe in da bo kontrolo razširil celovito na nekatere potrebščine, ki se doslej niso kontrolirale.

— **t Peresa, svinčnike, kuverte, črnila, pisarniške in šolske potrebščine** si najceneje dobavite v Knjižarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Pomladni plašči

in obleke v največji izbiri in po nizkih cenah

KONFEKCIJA
FRAN LUKIČ
Ljubljana, Stritarjeva ul. 9

Mladinska matica

— **mm Tudi 3. zvezek** Cicibanove knjižnice je že pošel. V zalogi pa je še 4. in 5. zvezek. Za prve razrede pride sedaj v poštev prav 4. zvezek s pomladansko vsebino in s tiskanimi in pisanimi črkami različnih velikosti in tipov. Knjižico je uredil Fran Roš, ilustriral je Maksim Sedej. Izvod stane le din 1,50. Pri naročilu vsaj 10 izvodov se poština ne vračuna. — »Ciciban nastopa«, 5. zvezek Cicibanove knjižnice, prinaša kratke igrice in dramatske nastope, ki so primerni za materinske proslave in Vidov dan. Igrice so tako pisane, da se lahko uprizorijo tudi v razredu brez posebnega odra, kulisi in posebnih odrskih rekvizitov. Knjižica je po 3 din.

— **mm O drugih naših publikacijah** piše R. Rehar v Obzorjih: Drugo leposlovno delo Franja Roša je »Dija«, namenjena najmlajšim. Namesto pravljicega junaka si je izbral pisatelj igračo, medvedka »Dij«, in nam v devetnajstih poglavjih opisal njegovo življenjsko usodo. Spremljamo ga iz trgovine v Jankovo posteljšico, kanarčkovo kletko, miškino družbo, na potovanje v Ljubljano, med cigane, na deško igrišče in potem preko najrazličnejših peripetij do bolniške postelje uboge peričine Rezike.

Medtem ko so prva poglavja polna otroške iskrenosti, so naslednja poglobljena z dobrimi psihološkimi opazovanji, in zadnja celo dvignjena do občutka plemenite topline. Tudi v tem delu ni vsiljivih tendenc in nobene suhoparne didaktike; zgodba učinkuje sama po sebi in dosega svoj namen. Njena fabulistična in stilistična preprostost ustreza popolnoma duševnosti otrok, katerim je namenjena. Ksenija Prunkova je s svojimi dvobarvnimi ilustracijami popolnoma prilagodila preprostosti in otroški toplini Roševega stila. Njene podobice sicer niso nobene umetnine, zato so pa toliko bolj domače in iskrene. Tretja knjiga je Vlada Klemenčiča zgodovinska čitanka: »Iz starih in novih časov«. Njena vsebina je poučna, ne le poslovna, vendar delo ni napisano suhoparno, ampak v slogu, ki skuša združiti pouk v prijetnem pripovedovanju.

Delo je prikaz zgodovinskih dogodkov, na naših slovenskih tleh, ob časov mamuta, preko osvojitve ognja, prvih pričetkov poljedelstva in živinoreje, odkritja bakra in bronu,

uporabe železa, dobe Rimljanov, naselitev Slovencev ter slovenske preteklosti do svetovne vojne in osvobojenja v narodni državi. Seznanja nas s slovenskimi zadrugami, pokristjanjenjem, bavarsko nadoblastjo, tlačanstvom, delovanjem samostanov in šol, prvim meščanstvom, sodstvom, reformacijo, protireformacijo, kmečkimi upori, epidemijami, Napoleonovimi vojnami, pričetki narodnega prebujenja, bojem za narodne pravice in končno s svobodo. Morda so začetna poglavja preobširna v primeri z zadnjimi iz novejšje in najnovejšje dobe, kar dokazuje, da se je moral pisatelj vedno bolj omejevati, da ne bi presegel določenega obsega knjižice, toda to delu ne jemlje vrednosti, ki je zlasti v lju-bezni do naše narodne preteklosti, naše zemlje in našega naroda vobče. Avtor je skušal biti kolikor mogoče objektivni, kar se mu je večinoma tudi posrečilo, le ponekod se, dasi rahlo, oglašajo iz ozadja njegove simpatije in antipatije. Delo je sicer namenjeno višjim razredom ljudskih šol, bo pa enako dobro služilo tudi odraslim, zlasti na deželi, kjer manjka takih poljudno in pregledno, obenem pa nevsiljivo pisanih zgodovinskih knjig. Z izdajo te čitanke je storila Mladinska matica v resnici koristno delo. Čitanko poživljajo ilustracije Hinka Smerka, risane v njegovem znanem stilu in prehajajoče ponekod celo rahlo v šaljivo karikaturu.

Četrta knjiga je slikanica »Dedek Miha«. Besedilo v verzih je napisala Anica Černejeva, večbarvne ilustracije sta pa oskrbela Marta in Radovan Klopčič. Izdana je v leksikalnem formatu na debelem, trpežnem papirju. Namenjena je najmlajšim in sledi vsem, po vsebini in ilustracijah, znanim tujim vzorom. Kvalitetno ni slabša od njih, a tudi ne boljša. Vsebina je preprosta, brez posebne literarne ambicije, prav take pa so tudi slike. Vendar bodo vzbudile pri otrocih zanimanje in navdušenje, in marsikateri bo segel po svinčniku in barvicah, da bi jih prerisal ali preslikal. Tako smo pričeli pač vsi svoje prvo zanimanje za risarstvo in slikarstvo. Ker je slikanica nov prispevek k našim knjigam te vrste, kakršnih nam pa še vedno primanjkuje, jo moramo z veseljem pozdraviti, zlasti, ker je v primeri s tiskarskimi stroški še vedno cenena. R. Rehar.

Prazna učiteljska mesta

Prazno učiteljsko mesto je v Nrapljah, srez Ptuj, ne daleč od avtobusne postaje, v bližini zgodovinsko znamenit kraj Ptujaska gora s krasno okolico.

Učiteljski pravnik

— **§ Odgovor na vprašanje T. G.** iz K. Stanarina pripada z neučiteljem poročeni učiteljici le, če ne živi z možem v istem kraju. — Dejstvo, da ne vodi — službojuča v istem kraju — skupnega gospodinjstva in se hranita v isti ali ločeni gostilni, ne daje pravice do stanarine.

Upravičene, prizadete tovarišice dobe izplačano stanarino od 1. aprila 1940. s plačo za maj t. l., za pretekli čas pa naknadno, ko bodo krediti na razpolago.

— **§ Vprašanje: P. E.** iz P. 1. Sem učitelj-pripravnik, poročen z učiteljico-pripravnico, imava enega otroka. Stanujemo v privatnem stanovanju, zato dobivam stanarino in določen znesek za kurivo. Ker imam vseh mesečnih dohodkov, to je: plača, rodbinska doklada za otroka, stanarina in kurivo, preko 1200 din, odtegnejo ženi 30 % plače.

2. Tovarišici, ki je bila v prav enakem položaju kot je moja žena, pa so odtegovali le 20 %. Toliko (to je 20 %) ji odtegujejo tudi sedaj, ko je njen mož v IX. pol. skupini.

Kako je pravilno? Katera od imenovanih dobi preveč(?) odnosno premalo?

Odgovor! Ad 1. in 2. Po čl. 2. in 3. odločbe v prejemkih uradniških pripravnikov št. 14.311/1 z dne 11. aprila 1934. (Sl. l. št. 32/1934. — Roč. katalog str. 95) je v obeh primerih pravilen odtegljaj 30 %, ne glede na to, ali uživata nat. stanovanje odnosno stanarino.

— **§ Vprašanje: J. B.** v Sv. M. 1. Stanujem v šoli in imam svoje gospodinjstvo. Ali lahko zahtevam od šol. upravitelja del vrta?

2. Če ne, ali ga lahko zahtevam z ozirom na to, da poučujem 4. razr. viš. lj. š., ki zahteva malo gospodarstva?

Odgovor! Šolski vrt je učilo pri pouku, ki naj bo temu namenu primerno urejen, tako se glasi odlok višjega šol. sveta od 16. junija 1921. (Finkova zbirka 1927./102).

Ad 1. Upravitelj vrtnar lahko prepusti na šoli delujočim učiteljem del šol. vrta v obdelovanje in uživanje, kar pa ne sme ovirati harmonije vrta niti kolobarjenja.

Ad 2. Ker je šolski vrt učilo, mora biti dovoljen dostop na šol. vrt vsem učencem, osebno onim višjih razredov. Glede odstopa dela šol. vrta v učne svrhe se dogovorite z upraviteljem vrtnarjem.

Učiteljska tiskarna

— **t Sprejemni izpiti za I. razred srednjih šol** se bližajo. Priporočamo Mlakar-Kozina: Slovnična in računska snov za sprejemni izpiti v srednjo šolo. Broširano 10 din.

— **t Še vedno si lahko olajšate pouk** zgodovine in zemljepisja z zgodovinskimi in zemljepisnimi slikicami. Kolekcija 30 zgodovinskih ali 30 zemljepisnih slikic stane 4 din.

— **t Rabite pisarniške potrebščine**, pisemski papir, svinčnike, nalivna peresa, avtomatične svinčnike, obrnite se do Knjižarne Učiteljske tiskarne in Ljubljani. Če vam je priročnejše, pojdite v njeno podružnico v Mariboru.

— **t Če potrebujete katero koli knjigo** in je nimate, lahko jo dobite v Knjižarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in v Mariboru.

KMETJE VČERAJ IN DANES

Nikomur ni neznano, da je bilo slovensko učiteljstvo zmerom mogočni mecen naše domače umetnosti, zlasti literature. Zgradba našega kulturnega hrama bi se razušila, ako bi ji odtegnili podporo učiteljstva. Tega se zaveda tudi sleherni literat. In ko izide njegovo delo, računa v prvi vrsti na pomoč učiteljstva. Daši slabo plačano, je učiteljstvo vendarle voljno pomagati na oltar duhovnega napredka svojega naroda svoj kulturni obolus, ker je dojelo, da je samobitnost kakšnega naroda v teh nevarnih časih zavisna edinole od njegove kulturne stopnje.

Da je učiteljstvo še zvesto temu svojemu prepričanju, smo uverjeni tudi zdaj, ko mu pripotočamo knjigo »Kmetje včeraj in danes«, delo Ignaca Koprivca.

Kako je bilo delo ocenjeno od kritike, gotovo vsakdo ve. Mnenja vseh književnih poročevalcev so si edini v tem, da podobne knjige naša narodopisna literatura še nima.

Narodopisne svojskosti so važnega pomena za presojo kakšne dežele ali kraja. Usoda krajev se je že določala po njej. Obstojajo pač gotove ločnice, ki ne dopuščajo prehodov. Slovenske gorice s svojo izrazito, le njim lastno pisanostjo so s knjigo Ignaca Koprivca dobile oprijemljivo spričevalo, ki ga bodo v primeru, da bi se razpravljalo o njih usodi, lahko pokazale.

Kakor znano, je knjiga vzbudila mnogo pozornosti. Pisana je pač verno, resnično, resnica pa je pikra. Upamo, da bo delo nagradilo v moralnim in gmotnim priznanjem vsaj učiteljstvo.

Ne čakajte, da pride prodajalec na dom. To je zvezano s stroški, ki jih knjiga spriči nizke cene ne dopušča. Naročite jo z dopisnico pri Knjižarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani ali njeni podružnici v Mariboru, pri Glavni hranilnici Sv. Lenart v Slov. goricah, ali pa pri Ignacu Koprivcu, Ljubljana, univerza. Učitelji jo dobe na tri mesečne obroke. Knjiga stane s poštino 60 din.

Šolski radio

—r Turek, 16. aprila: Po naših otokih na Jadranu. (Razgovor.) Vodi g. Viktor Pirnat. Okoli tisoč otokov imamo na Jadranu, med njimi 52 naseljenih. Vredno jih je spoznati. Ogledali si bomo njihov nastanek in oblike, ugotovili bomo njihovo vodovje in podnebje, proučili bomo njihovo živalstvo in rastlinstvo in seznanili se bomo s prebivalstvom in naselji. Pa še marsikaj lepega bomo čuli o njih. — Učila: Zemljevid Jugoslavije oziroma našega morja, slike otokov in kar je z njimi v zvezi.

—r Petek, 19. aprila: Višnja gora. Učenci se pogovarjajo o sedanjih in preteklih zanimivostih tega starodavnega mesteca, ki so ga spoznali na šolskem izletu in iz raznih spisov. Razgovor vodi g. Miroslav Zor.

Štánovska organizacija JUU

Vabila

= JUU — SRESKO DRUŠTVO CELJE bo s 6 ostalimi društvi zborovalo v soboto, dne 20. aprila, popoldne v Trbovljah z dnevnim redom, kakor ga objavlja društvo Laško. Zborovanje bo izredno važno in zanimivo, zato je čim večja udeležba zaželena. — Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA — ZAH. DEL bo zborovalo 20. t. m. ob 9. uri v dvorani Trgovskega doma v Ljubljani z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročila odbornikov. 2. Predavanje g. prof. Rudolfa Kobilce: »Slovensko ljudsko šolstvo in reforma«. 3. Slučajnosti in predlogi. — Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO ORMOŽ bo zborovalo v soboto, dne 20. aprila, ob 9. uri v Ormožu. Poleg običajnih točk bo predaval tov. ravnatelj A. Kosi o temi »Učiteljeva jeza in nevolja«. Pridite vsi brez posebnih vabil! — Belšak, preds.

= JUU — SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO SLOVENJ GRADEC bo zborovalo v soboto, dne 13. aprila, ob 10. uri v Slovenjem Gradcu. Dnevni red: Dopisi. — Poročila referentov posameznih odsekov. — Predavanje: Vpliv socialno gospodarskih razmer na duševni in telesni razvoj otroka šole Šmartno pri Slov. Gradcu. — Slučajnosti. — Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO LITIJA bo zborovalo skupno s še 6 učiteljskimi društvi JUU v Trbovljah dne 20. aprila 1940. Dnevni red je razviden iz vabila JUU za okraj Laško. Začetek ob 9,30 uri pred Sokolskim domom. Vabimo vse, prav posebno še članstvo iz višnjanskega okraja, k pomembni skupni manifestaciji. — Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA bo zborovalo v ponedeljek, dne 15. aprila t. l., ob 10. uri v posopju ljudske šole na Bledu, z naslednjim dnevnim redom: 1. Otvoritev. 2. Predavanje o narodnem ornamentu ali pa predavanje tov. Bulovca Alojzija o mladinskih odrih. 3. Dopisi. 4. Poročila društvenih funkcionarjev. 5. Slučajnosti. 6. Udeležba članstva na popoldanski predstavi mladinske spevoigre »Kristalna čaša«. — V srežu je še precej neorganiziranega učiteljstva, ki ga iskreno vabimo k vstopu v stanovsko organizacijo. K popoldanski predstavi so vabljeni tudi sorodniki, prijatelji in znanci članstva našega društva. S polnoštevilno udeležbo izpričajmo našo stanovsko zavest. Zveze vlakov so ugodne, od vlakov vozijo na Bled avtobusi. — Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO KRŠKO vabi vse člane, da se sigurno udeležijo zborovanja v Trbovljah dne 20. aprila t. l. Potujemo s prvim jutranjim vlakom. Dnevni red bo gotovo vsakega zadovoljil. Nasvidenje. — Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA MESTO bo zborovalo v četrtek, 25. aprila, ob 19. uri v telovadnici II. deške šole s sledečim dnevnim redom: Situacijsko poročilo. — Nadaljevanje ciklusa predavanj tov. Kobilce. — Novosti iz pedagoške književnosti (poročila tov. Zor). Slučajnosti. — Upamo na polnoštevilno udeležbo. — Odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO BREŽICE bo zborovalo dne 20. aprila 1940. v Trbovljah skupno s sreskimi društvi Laško, Celje, Litija, Krško, Šmarje in Konjice po dnevnem redu sreskega društva Laško. — Tovariši in tovarišice, uvažujte dnevni red, ki je bil objavljen v 33. številki Učit. tov. ter se udeležite zborovanja v čim večjem številu. — Odbor.

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO KRŠKO je zborovalo dne 9. marca t. l. v Mokronogu in dne 16. marca t. l. v Kostanjevici.

Zborovanja sta vodila tov. Zdešar in tov. predsednik Vanič.

Tov. Jagodić Vojko je predaval »O Uniji za zaščito dece« in orisal njen historiat od ustanovitve po ženevski deklaraciji — preko izvršenih kongresov v raznih državah do da-

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 14. aprila, predaval g. inž. Karel Tavčar: Pogozdovanje spomladi.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

—pev. OBVESTILO. Članstvu UPZ sporočamo, da pevskega tečaja v Trbovljah ne bo, ker se tudi jubilejni koncert Trboveljskega Slavčka zaradi odsotnosti tov. Suligoja ne bo vršil pač pa se bo vršil v istih dneh, t. j. 19., 20. in 21. aprila pevski tečaj v dvorani »Grafike« (Masarykova cesta) v Ljubljani. Začetek 19. aprila ob 10. uri dop. Vsi, ki so se prijavi za Trbovlje, se morajo udeležiti pevskega tečaja v Ljubljani. Posebnih okrožnic ne bomo razpošiljali. — Tajništvo.

našnjega dne s posebnim ozirom na podrobni razvoj zaščite otrok pri nas Slovenceh.

Tov. Jurančič Josip je v svojem poročilu »O aktivizaciji članstva« podal na drastičnih primerih iz svojega šol. okoliša otipljive napotke kje in kako naj se članstvo aktivizira v svojem šol. okolišu in na društvenih zborovanjih. Govoril je o protialkoholni borbi, preskrbi krajev z dobro pitno vodo, nezadostni prehrani in revščini šol. mladine, o specialnih ustanovah, ki jih je dežela bolj potrebna kot mesta, ter končno o gojitvi pravega iskrenega tovarištva in vzgoji resnične stanovske morale, ki ji ne more biti nikaka zapreka razdelitev članstva po svetovnih nazorih.

Novosti na knjižnem trgu

—k Dr. Bogumil Vošnjek: Jugoslovanski odbor. Ob 25 letnici nastanka Jugoslovanskega odbora v Londonu je izdala sreska organizacija Saveza ratnih dobrovoljaca Kraljevine Jugoslavije v Ljubljani v 2. zvezku Dobrovoljske knjižnice zanimiv spis dr. Vošnjeka o delovanju tega odbora. Znano je, da je Jugoslovanski odbor prevzel nalogo voditi diplomatsko akcijo za naše osvobodjenje. — Težko delo — prepričevati Angleže in Amerikance, da je Dalmacija in vse pokrajine, ki so bile v Londonskim paktom določene Italiji, del celotne domovine Jugoslovancev. — In prav to delo, ta borba in prizadevanja rešiti, kar se rešiti da in tudi snovanje dobrovoljskih odredov, je opisano v tej 50 strani obsegaajoči knjižnici. V dobi, ko že mnogi pozabljajo kako se je gradila naša država, je taka literatura nujno potrebna. — Cena 5 din.

—k Dr. Oskar Reya: Vremenslovje. Poljudna izdaja. — Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1940. — Cena kartonirani knjigi je 50 din, vezani v platno 60 din. — Dan za dnevno leto za letom smo postavljeni v odvisnost od prilik in neprilik muhastega vremena. Kajti vreme ne vpliva le na dobro ali slabo letino, na izlete letoviščarjev itd., temveč tudi na vse naše duševno razpoloženje. Napovedovanje vremena je danes že tako napredovalo, da smo vsaj za nekaj časa vnaprej poučeni o njem od vremenslovskih postaj, katerih rezultate prinaša časopisje in radio. Drugače pa so nam viri vremenskih dogajanj in osnove vremenslovja splošno kaj slabo poznani. Sedaj nas z njim seznanja najboljši slovenski poznavalec te stroke, upravnik meteorološke postaje na ljubljanski univerzi, dr. O. Reya. Posebna odlika tega modernega priročnika je v tem, da je pisan zelo poljudno in ne potrebuje za razumevanje nobene posebne izobrazbe. Potrebno znanje fizike je razloženo v tekstu, kjer so raztolmačeni in prevedeni tudi vsi tuji strokovni izrazi. — Knjiga je opremljena s 46 skicami, ki tolmačijo vsebino. V njej so raztolmačeni vsi osnovni pojmi, ki jih mora poznati vsak, če hoče kateri koli vremenski pojav razumeti. Knjiga, ki je edina te vrste v naši literaturi, bo s pridom služila tudi učiteljstvu pri razlagi in učenju o pojavih in lastnostih našega ozračja.

—k Juša Kozaka »Maske«. Izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani 1940. — Obseg 368 strani. Cena broširanemu izvodu 80 din, vezanemu 90 din. — Ko so nekatere izmed teh povesti izhajale v »Ljubljanskem zvonu«, so se vsi poznavalci pripovedne umetnosti strinjali v mnenju, da sodi ta Kozakova proza med naše najznačilnejše stvaritve. Sedaj so »Maske« strnjene v knjigo in razvrščene po kronološki vrsti, obenem pa izpopolnjene z nekaterimi še neobjavljenimi povestmi. — Iz proze Juša Kozaka govori predvsem naš raztrgani, razdvojeni, od svojih dvomov, prividov in strahov razjedeni čas. Zopet enkrat je pisatelj postavil zrcalo svojemu času. Zajel je v skrbno pisano prozo, ki ponekod prehaja iz novelističnega sloga v esej, dialog in dramatik, krik današnjega časa, opotekajočega se ob prepadu svoje usode. Kozakove »Maske« so ponekod strgane z obrazov, da pokažejo mrzlo resničnost, drugod pa so na-

Situacijsko poročilo je podal tov. tajnik Herbst Pavel.

Na dopis št. 1303 od 6. marca t. l. in dop. št. 1304 od 7. marca t. l. se soglasno sklene, da se društvo pridruzuje stališču, ki ga zastopa v pogledu »Reorganizacije učit. organizacije« sekcija v Ljubljani.

Društvo se udeleži skupnega zborovanja 5 učiteljskih društev v Trbovljah.

Tov. blagajnik je poročal o stanju društvene blagajne, o zaostankih in ukrepih, ki jih je storilo društvo, da uravnovesi bilanco blag. poslovanja.

Tov. Hrovat Ivo je podal kot stalni poročevalec za kmetijski pouk na ljud. šolah krškega sreza svoje prvo poročilo Načrtno gospodarstvo.

Tov. Jurančič Josip je v svojem obširnem predavanju »Vpliv gospodarstva na vzgojo« orisal agrarca iz prvih dob prijateljskega razmerja med njim in zemljo ter iz tega razmerja izhajajočih notranjih oblik duha preko dobe fevdalizma in poznejšega ekonomskega sistema liberalizma, ki spreminja zemljo v blago in kmeta v trgovca, ki konjunktorno prosperira in propada ter končno vpliv razmer, v katerih živi današnji kmetijski otrok.

Predlogi:

1. Pri zgraditvi šolstva v naši na novo organizirani banovini naj sodelujejo tudi strokovnjaki ljud. šolstva, t. j. učiteljstvo. Ustanovi naj se Učiteljska zbornica. Do ustanovitve iste naj prevzame delo, pomnožen s člani iz podeželja, Šolski upravni odsek pri sekciji.

2. Odbor pokrene akcijo za poročila iz posameznih šol. okolišev, ki naj bi se vodila kot posebna točka dnevnega reda vsakokratnega zborovanja.

Vanič Janko, preds. Herbst Pavel, tajnik.

taknjene na človeške obraze, da skrijejo njihovo grozo in brezup. Tema melodija smrti zveni skozi vso poetično zgradbo te Kozakove proze. Je to knjiga našega časa, spisana za današnjega človeka. — V pisateljevem delu pomenijo »Maske« nekako nadaljevanje izpovedne knjige »Celice«, ki je že prej izšla pri Tiskovni zadrugi. Pisatelj išče poti med objektivnim in subjektivnim, med življenjsko stvarnostjo in pesniško doglednostjo. Sleherni njegov sestavek poteka iz osebnega doživlja od mladostnih let do najnovjših dni, ko mu med sanjami in stvarnostjo razodevajo plinske maske vsebino našega časa in smer naših negotovih poti. Dotika se s svojo umetniško fantazijo mnogih problemov: miselnih in nazorskih, socialnih in narodnih; prikazuje naravo in življenje rodnega mesta Ljubljane in išče po svojih poteh odgovora na nekatere psihološke uganke današnjega človeka. — V knjigi »Maske« je zbrana naslednja Kozakova proza: »O četrta« se bavi s smrtjo pisateljevega očeta in slika vso pretresljivost njenega doživlja. »Leteči anđeli« je spomin na mladostna erotična doživlja. »Dvojni obraz« je psihološka študija, »Tuja žena« obravnava koroški motiv. »Pogovor s kritikom« sega v filozofijo umetnosti, »Muni« se dotika problema socialne stiske, »Neljuba pisma« obravnava nazorska vprašanja, »George« je portret ljubljanskega bohema, »Bohinjski pastorek« je zgrajen na motivu iz Bohinja, »Zimska fatamorgana« pripoveduje o avtorjevem zadnjem doživljaju svobodne Prage, »Gledališka garderoba« zajema življenjski motiv naših težkih dni in usodo kulture v njih, »Arena« je združena z doživljem Rima, »V tujem stanovanju« je obdelan motiv iz Primorja, daljša pripovedna proza »Rodno mesto« pa pripoveduje o pisateljevem doživljaju Ljubljane od zgodnje mladosti do danes.

—k Robert Hichens: Alahov vrt. Roman. Izdala Založba »Naša knjiga« — Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1940. — Prevod je oskrbel prof. Anton Anžič. Knjiga obsega 404 strani in stane elegantno vezana 100 din. — Med številnimi knjigami angleškega pisatelja Hichensa zavzema roman Alahov vrt najpomembnejše mesto: bil je veliko prevajan v tuje jezike in tudi filman je dosegel izreden uspeh, saj mu odkrije in približa dva svojevrstna svetova: tragiko pobeglega meniha in skrivnostni prostor puščave, tiste veličastne puščave, ki na svojski način oblikuje svoje prebivalce in obiskovalce, kakor je opisano prav v tej zgodbi iz Alahovega vrta. — V romanu je opisano tudi življenje Arabcev in pisano vrvenje v puščavskih mestih, lepi so opisi puščave v vsej njeni posebnosti. Toda težišče romana je postavljeno prav v sredino puščavske osamelosti. Andrewski, pobegli duhovnik in poleg tega še trapist; Dominika Enfield, bogata aristokratska Angležinja, ki jo puščava mami k sebi kot še neodkrita tajnost. Srečanje med njima vzbudi v srcih ljubezen in ju tesno poveže skupaj, pa sproži tudi dramo dveh duš in boleče usode, ki jo premagata le z največjo žrtvijo in odpovedjo drug drugemu, čeprav sta bila že poročena.

Ali ste že član

Učiteljske tiskarne?

Dominika sama pospremi Andrewskega nazaj med molčeče menihe; ona pa se naseli na robu puščave, kjer živi s svojo malo hčerko v spominu na preteklost.

—k Ivan Matetič-Ronjgov: Čakavsko-Primorska pjevanika. (98 strani velike osmerke, din 35,—. Naročila sprejema Učiteljski pevski zbor Emil Adamič, Ljubljana.) Razrvana duševnost novejšega časa prečesto premalo ceni dobrine in pozitivne vrednote starejših umetnin. Današnja mladina prepeva mnogokrat le malovredne ulične popevke, vendar petju in izbiri pesmi ne posveča tolike ljubezni in miline, kakor opažamo isto pri naši starejši generaciji. V globoki, čustveno doživeti lepoti starih, žal, vedno redkejših, glasbenih umetnin se zrcali nežno čustvanje in bistra miselnost naših prednikov. Ohranjene pesmi so verne slike njihovega žitja in bitja, njih prelesti in bolesti. — Da reši, prikaže in po možnosti obnovi naše najstarejše in najoriginalnejše popevke, je zbral v Čakavsko-Primorski pevanki najmarkantnejši jugoslovanski folklorist-umetnik Ivan Matetič-Ronjgov 128 čakavsko-primorskih melodij na tekste čakavske narodne poezije. Pesmi — večinoma dvoglasne — so zelo mehke, blagodneče, intonančne lahke, ritmično malo svojevrstne, radi česar je nabavo pesmarice priporočati kar najtopleje. — Pesmarica je namenjena predvsem osnovnim šolam za redno petje, primerna je pa tudi mladinski in raznim drugim zborom. Dobrodošla bo pa tudi glasbenikom za spoznavanje naše glasbene folklorne.

—k Dr. Zajc Drago: Problematika inteligentnosti testov. Poizkus merjenja same razumnosti. V Ljubljani 1940. Založila knjigarna Kleinmayr in Bamberg. Cena 30 din. O inteligentnosti testov se posebno v pojavnem času mnogo govori, toda pri nas se še ne uporabljajo, odnosno bolje rečeno — še nimamo testov sestavljenih za naše razmere, primernih za našega otroka. Če pa se uporabljajo, so to tuji. Vprašanje testov samih nam obrazloži dr. Zajc v svoji 80 strani obsegaajoči knjigi po sledečem redu: Kratak zgodovinski očrt. — I. del: Inteligentnost z vida testne psihologije. II. del: Test kot svojevrstna eksperimentalna metoda. III. del: Možnosti in meje testiranja. IV. del: Osnove standardizacije. V. del: Načela za izbiro testov. — Knjiga bo brez dvoma kot informativno delo služila tudi učiteljstvu, ki se zanima za testiranje.

—k Aleš Ušeničnik: Zbrani spisi, II. zvezek. — Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1940. — Strani 306. — Cena v platno vezani knjigi din 90,—. Knjiga je razdeljena v tri glavna poglavja, in to: I. Naš čas in naše krščanstvo, II. Misel, volja in dejanje, III. Umetnost.

—k »Misel in delo«, kulturna in socialna revija, priobčuje v svoji 2.3. letošnji številki sledeče članke: Čigav je Balkan. — I. Vavpotič: Društvo likovnih umetnikov »Lado«. — P. Karlin: Pavel Grošel. — M. Zalakar: Pavel Grošel — prirodoslovec. — B. Zajec: Libeliče, naša koroška vas. Poleg teh člankov vsebuje tudi obširen in zanimiv obzornik.

—k Dodatek »Zemljiskj knjigi«. Sestavil Anton Spende. Dodatek je sestavljen v pregledni obliki s taksno tabelo za dedščine in daritve, s taksami za overovljenje enega ali več prepisov itd. — Cena 8 strani obsegaajočega dodatka s poštnino vred je din 8,—.

—t Iskreno priporočamo knjižico ing. Stanka Dimnika: Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi. Cena knjižici 5 din. Pri večjem odjemu 10 % popust.

Poslužite

se pri svojih naročilih

KNJIGARNE UČITELJSKE TISKARNE

V LJUBLJANI

in njene podružnice

V MARIBORU

TVRDKA

IGN. ŽARGI

LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA 11

priporoča veliko izbiro **damske** in **otroške** konfekcije; **perila**, **nogavic**, **krasnih krav**at v najnovejših vzorcih po priznani nizkih cenah!

Pomladanski plašči,
kostumi, kompleji,
obleke in bluze
samo zadnje novosti
v največji izbiri pri

Elite

Prešernova ulica 7—9
Ljubljana